

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 43.

V Ljubljani, v soboto 30. julija 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold. Vsaka številka stane 6 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Za nadsodišče v Ljubljani.

(Iz poročila g. dra. D. Majarona na shodu odvetnikov in notarjev v Ljubljani dne 17. julija t. l.)

Do leta 1850. bilo je višje deželno sodišče v Celovcu. Pod imenom „c. kr. notranjske primorske apelacije“ je obsegalo Štajarsko, Koroško, Kranjsko in pa Primorje. Odlikovala se je ta „apelacija“ kolikor po velikem obsegu, toliko po svojih svetnikih, ki so bili pravi veljaki v pravoznanstvu in pravosodju.

Leta 1850. se je pa Celovška apelacija razcepila in sicer na tri višja deželna sodišča. Jedno je ostalo v Celovcu, in sicer za Koroško in Kranjsko, drugo je nastalo v Gradcu za kronovino Štajarsko, a tretje za Primorje (Trst, Gorisko in Istro) so dali v Trst.

Tako je bilo do l. 1854., ko se je zvršila nova in stalna prememba. Celovec je prenehal biti sedež višjega sodišča, ker Koroško in Kranjsko so bili postavili pod višje deželno sodišče graško. Ta prememba se je utemeljevala, češ, s tem se prihranijo stroški in tudi doseže, da se pravna opravila lažje razdele, ako je večje sodišče in je več sodnikov na razpolago. Glede na te razloge je pa neumevno, zakaj niso ob enem tudi Primorja priklopili k graškemu višjemu deželnemu sodišču in tako zopet združili Štajarsko, Koroško, Kranjsko in Primorje, kakor je za te kronovine do l. 1850. veljala le jedna apelacija v Celovcu. Najbrže so že tedaj odločevali politični oziri na Italijane in znabiti tudi to, da je malo poprej bil v Primorju italijanski jezik proglašen sodnim jezikom.

Tako imamo še današnji dan nadsodišče v Gradcu ter v Trstu in nahajamo se Slovenci v žalostnem položaju, da smo Slovenci tudi v tem pogledu razcepljeni, da se moramo tudi glede sodnih oblastev posebej in ločeni boriti za ravnopravnost slovenskega jezika, da imamo iz te borbe tudi različne uspehe koroški, štajarski in kranjski Slovenci na jedni, primorski Slovenci in Hrvatje pa na drugi strani. Le-to najbolj očitno kažejo jezikovne naredbe različne vsebine za jedno ali drugo skupino, to tudi dokazuje različna jezikovna praksa pod graškim in tržaškim višjim sodiščem, zlasti pa kričeči slučaj iz zadnjega časa, ko je pač slovenski razpravni jezik obveljal na višjem sodišču tržaškem, nikakor pa ne na višjem sodišču graškem.

Tega žalostnega, v zadnjih 35. letih čestokrat s preminogimi krivicami ilustrovanega položaja so se Slovenci vedno zavedali in se za tega delj tudi vedno oklepali jedne rešilne misli, da se naj namreč ustanovi višje deželno sodišče v Ljubljani.

Glede obsega ljubljanskega nadsodišča pa so se povdarjale in pretehtavale tri alternative.

Koj v 60. letih, ko je slovenski jezik začel trkati na sodne duri in ko so se mu le te nekoliko odprle vsled ministerske naredbe l. 1862., postavili so Slovenci na dnevni red vprašanje, ali ne bi kazalo Kranjske, Koroške, Štajarske in Primorja združiti pod jedno nadsodišče in sicer s sedežem v naravnem središču teh kronovin, v Ljubljani.

Ta misel je gotovo izvirala iz tedanji čas še živega spomina, da so tako bile združene omenjene kronovine še pred kratkim, namreč do 50. leta. Zagovarjala pa se je ta misel (kakor

je čitati v „Novicah“ iz l. 1862.) ob kratkem tako-le: Območje takega nadsodišča bi ne bilo preveliko, saj bi vse te dežele skupaj merile le 922 □ milj z 2,360.000 prebivalcev (po ljudskem štetju 1890. l., 2,838.128 prebivalcev), dočim obsega nadsodišče v Pragi za celo kraljevino Češko 944 □ milj in 4,706.000 stanovnikov (po ljudskem štetju 1890. l. 5,843.094 duš), ali dunajsko nadsodišče za Gorenjo in Spodnjo Avstrijo ter za Solnograško 708 □ milj in 2,537.000 stanovnikov (po ljudskem štetju 1890. l. 3,621.180). Večji obseg ljubljanskega nadsodišča — pravijo razlogi iz l. 1862. — tudi zategadelj ne napravlja posebnih pomislekov, ker so se od l. 1854. zgradile železnice, ki „olajšujejo pot ljudem in pismom“. Z zjedinenjem obeh višjih sodišč pod ljubljansko nadsodišče bi država mnogo prihranila bodisi pri plači za osobe, bodisi pri izdatkih za prostore. Nadalje pišejo „Novice“ doslovno: „Slovenci, po stanovanjski zružen narod, imajo pravico zahtevati, da v sodnji druge ali višje stopinje sedijo možje, ki so popolnem zmožni v slovenskem jeziku z besedo in pisanjem uradovati, kar bo v prihodnje treba, da ministrov ukaz ne bo ostal na papirju. Če se je leta 1850. napravila višja deželna sodnija v Trstu zato, da se je iz ljubavi do male mrvice (150.000) Taljanov mimo večine (374.000) Slovanov primorskih vpeljal talijanski jezik v sodnije, in je tržaška apelacija vključ vsem ugovorom za potrebno varčnost se vendar obdržala leta 1854., imamo pač Slovenci pravico zahtevati, da za narod naš, ki ga je dosti več kot en milijon v imenovanih deželah, napravi višja deželna sodnija. — Kje pa bi bilo najbolj pravo mesto za to nad sodnijo? Gotovo nikjer drugod kot v Ljubljani, zakaj Ljubljana je v sredi teh dežel, zvezana je že z večino svojih sosednih dežel z železnicami ali pa bo s Koroško čez Štajarsko kmalu; tu živi jezik slovenski in uradniki imajo vsaki hip priliko se ga vaditi djansko; to ni ne v Gradcu, ne v Celovcu, kjer človek lahko pozabi jezik slovenski in narod slovenski; pa tudi Celovec ali Gradec sta na kraju slovenske zemlje; do njih je dalja pot kakor v središče Ljubljano. Ravno tako je s Trstom. kakor je bil nekdanj v Gradcu poseben italijanski odsek, tako utegne biti tudi v Ljubljani.“

Ne da se tajiti, da ta misel je velesimpatična in da razlogi, s katerimi se je že pred 36. leti utemeljevala, še dandanes neprikrajsano in gorko odmevajo v naših srcih.

Ti razlogi so stvarni, tehtni in zares prepričevalni. Vender se mora konstatovati, da vsaj kolikor je meni znano, ni tisti čas v državnem zboru nobeden zastopnik slovenskega naroda sprožil tega vprašanja ali zastopal te misli, katera se je marveč zazibala v spanje, dokler je niso zopet obudili jezikovni dogodki leta 1881. in 1882.

Tedaj se je bil namreč začel akuten boj za ravnopravnost slovenskega jezika v sodnih uradih, ker bila je napadena od nasprotne strani zopet s tem, da so se ostentativno odklanjale slovenske vloge, slovenski razpravni zapisniki in da se je celo zaradi slovenščine vničila razsodba z vsem pravnim postopanjem vred.

V tistem bojnem gibanju se je zopet na slovenskem obzorju prikazala ideja višjega de-

želnega sodišča ljubljanskega. Tekom leta 1882. so slovenske občine poslale na vlado in državni zbor nebroj peticij, v katerih so prosile ustanovitve nadsodišča v Ljubljani, češ, potrebno je za zvršitev ravnopravnosti slovenskega jezika pri sodiščih in Ljubljana je središče slovenskega naroda.

Poblize se pa ta zahteva takrat ni konkretovala in tudi državni poslanci slovenski — dasi so jim tekli prvi, medeni tedni Taaffejeve vlade — se niso poprijeli te misli. Zato se je zopet utopila v vsakdanjem življenju in skoraj popolnem pozabila. (Konec prih.)

Izvirni dopisi.

Iz Litije, 27. julija. Preteklo sredo je proslavljala naša šolska mladež ob sklepu šole jubilejno slavnost. V to svrhu sestavljen je bil poseben odbor iz dam in gospodov našega trga, ki je požrtvovalno nabiral doneske in delal na to, da bi se slavnost kolikor mogoče slovesno vršila. In res! Odboru, kateremu je načeloval za vse blago in dobro vneti gospod c. kr. okrajni glavar Matija Grill, posrečila se je namera popolnoma, priredila se je šolski mladini veselica, ki se je razvila v pravi narodni praznik. Slavnost se je pričela dopoldne s sv. mašo, po kateri so se razdelila učencem in učenkam šolska spričevala. Popoldne ob 2. uri korakala je vsa mladež pod šolsko zastavo v gozd v Ribče na slavnostni prostor, ki je bil v ta namen okičen s cesarskimi in narodnimi zastavami. Tu so se vršile razne igre, razlegalo se je petje iz mladih grl, deklamovalo pred soho cesarjevo s tako navdušenostjo, da se je bilo kar čuditi. Tu so odličile po primernem nagovoru litijske gospe in gospodične šolsko zastavo z dragocenim trakom v trajni spomin slavnostnega dogodka in šolska mladež se je pogostila z raznim pecivom, kavo, salamami in sirom, obdarila se s spominsko svetinjo ter odličila si ž njo prsa.

Veselje mladine je pa priklopilo do vrhunca, ko je ob 6. uri zvečer prikoračala na slavnostni prostor litijska godba, ki je pod spretnim vodstvom svojega kapelnika igrala razne domače komade. A tudi za odrasle je bilo skrbljivo. Pekel se je po hrvaški šegi koštrun na ražnju in točilo se je izborno pivo in vino.

Ob 8. uri zvečer odkorakala je šolska mladež z odraslimi vred pred stanovanje svojega zaščitnika g. okrajnega glavarja, navdušeno zapela s spremljevanjem godbe cesarsko himno ter tako završila spominski ta praznik. Zaključila pa se je slavnost s prijaznim skupnim večerom še le pozno v noč v gostilni Oblakovi, koder se je ob petju in godbi vnela za odrasle živahna zabava, ki je pričala o složnem delovanju vseh krogov prebivalstva litijskega. Glavna zasluga pri tej slavnosti gre rodoljubnim damam in gospodom v prvi vrsti pa našemu občemu priljubljenemu okrajnemu glavarju Matiji Grillu. Posebnih zaslug stekel si je pa tudi član slavnostnega odbora tukajšnji urar g. Tirau, ki se je, kot vsigdar, s priznano spretnostjo trudil za uspešni izid te šolske veselice.

Iz Železnikov, 27. julija. — Sedaj menda živimo v znamenju nemškutarskih agitacijskih romanj. Kakor da bi se ravnali po Stritarjevi pesmi, rjovejo danes tukaj, jutri tam

svoj „Heul“! — V soboto so se odzvali prepri-
jaznemu vabilu gosp. Gustelja Novaka, ki
piše pri gosp. Johann Globotschniggu (!), in so
pribicikljali v Železnike, češ, tu je gotovo še
mnogo, mnogo dela za mater Germanijo. Treba
pomagati gg. Novaku in Dominiku, da se
nemščina, oziroma nemškutarija še bolj razširi
v Ž., kajti samo ta dva težko zmagujeta na-
porno delo. V soboto zvečer so se pripeljali skozi
trg in kjerkoli so srečali človeka, so kričali
„Achtung!“ in „Heul!“, da je bilo človeka strah,
posebno še, ker so si navezali na kolesa po
2 ali 3 lampijončke. Ali je neki naš narodni
župan dovolil to razsvetljava, ali je dovolil to
samo vsegamogočni gosp. Novak? V gostilni so
tulili pozno v noč. Ob 1/23. uri ponoči so jeli
trobentati, da so ljudje mislili, da gori. Kakor
se je čulo, bila je vmes tudi neka odločno (!)
narodna (!) slovenska (!) družina; menda si je
biciklje ogledovala. Drugo jutro so šli na Rati-
tovec — k maši. Kako lepo so ravnali z vod-
niki, dobro vemo. Popoldne so se zopet vrnil
v gostilno, kjer se je nabralo že več slovenskih
fantov in mož. Ko je vstal prof. dr. Gratzy,
ki je vodil to tulečo karavano, v kateri so bili
prof. Vesel, jur. Leskovic, Trdinova dru-
žina, urar Hofmann in dr., in napil Novaku
ter mu zaklical navdušeni „Geil!“ zaslišal se je
žvižg. Preje že in pozneje so pa zveneale pesmi
„Hej Slovani!“ „Prosto reže ptica zrake!“
„Kranjski fantje to smo mi“, in druge. Nemškutarji
so se nato naglo odpravili. Skoro bi bil nastal
vrišč, zlasti ko so hoteli Nemškutarji, da bi bila
dva orožnika nastopila proti Slovincem, ki so
se ves čas vedli popolnoma trezno in postavno.
V Selcih bi se bilo Nemškutarjem kmalu še
slabše godilo, nego se jim je v Škofji Loki,
kajti tudi v Selcih so „geilali“. Za sedaj naj si
zapomni gosp. Gustelj Novak, da imajo Nemšku-
tarji prosto pot v Ž. in nazaj, samo rjoveti jim
ni treba. Saj ve, kaj pravi tista pesem, ki jo je
slišal v oni gostilni: „Kdor pa nam zabavljaj
bo . . .“ V Ž. imamo že sami preveč Nemšku-
tarjev, ki sede na najvišjih stolcih; ni nam jih
treba še iz Ljubljane.

Politiški pregled.

Politični položaj. Dne 24. t. m. je bilo
zopet — v teku 14. mesecev že tretjič — za-
ključeno zasedanje državnega zbora. To je bil
vspeh potovanja ministerskega predsednika grofa
Thuna k cesarju v Ischl. Vladalo se bode tedaj
v jubilejskem letu s §. 14. in tako tudi najbrže
dognala pogodba z Ogersko. Govori se, da bode
odstopil grof Goluchowsky, minister vnanjih
zadev, ker je s svojo politiko odtujil Rusijo Av-
striji. Ruska politika pa slavi velikanske vspehe.
Zadnje dni sta se ruskemu carju klanjala bol-
garski knez in rumunski kralj s svojimi glav-
nimi ministri. Vpliv Rusije na Balkanu raste,
vpliv Avstrije pa propada, ker se je neukretna
politika Goluchowskega začela oklepiti propa-
lega razkralja Milana.

V Nemčiji se pečajo z načrtom, da bi po-
množili vojaštvo. Načrt določa jeden milijon več
vojakov, nego jih je bilo doslej.

Bolgarski knez bo obiskal s svojo soprogo
dne 2. in 3. avgusta cetinjski dvor. Pripisuje
se temu posetu izreden pomen.

Zolo, ki se je z begom umaknil pravici,
so črtali iz francoske častne legije.

Domače novice.

Osebnosti. Na graškem vseučilišču je
bil promoviran gosp. Vlad. Sterle iz Solčave
doktorjem modroslovja. — Gosp. Jakob Doljan,
avskultant v Novem Mestu, je bil promoviran
doktorjem prava. — Sodni pristav v Slovenski
Bistrici gosp. Iv. Pirnat je imenovan okraj-
nim sodnikom na Vranskem, sodni pristav v
Ptujju gosp. Gvidon Visconti pa okrajnim sod-
nikom v Marenbergu. — Gosp. dr. A. Pfefferer
je odložil predsedništvo kranjske odvet-
niške zbornice in predsedništvo disciplinarnega
sveta. Tudi pravdnik disciplinarnega sveta
Schoeppl je odložil svoje mesto. Moža nista
mogla strpeti, da se je zbornica zavzela za pra-

vice slovenskega jezika pri nadsodišču v Gradcu.
— V petek teden je zatisnil oči starosta go-
riških odvetnikov dr. Karol Doljak, star 93 let.
Bil je prvi župan goriški, namestnik deželnega
zbora, načelnik odvetniške zbornice in vodja
krščansko-političnega stremjenja. Ker je čutil
slovensko kri, je skušal pravično postopati proti
obema narodnostima v deželi, za kar ga Lahi
blatijo. — Čast. gosp. dr. Ivan Koren, kapelan
v Dobu, je prezentovan na Codellijev kanonikat
pri tukajšnji stolnici. — Iz Kopra je v Zader
premeščen rodoljubni profesor gosp. Kožuh. —
V Ljubljani dobroznani tenorist g. Beneš je
angaževan na hrvatskem narodnem gledališču
v Zagrebu

„Izjava“ na izjavo. Gospod dr. Tavčar je
odgovoril v „Narodu“ na izjavo gg. dra. Kri-
sperja in dra. Majarona v našem zadnjem listu
s polemiko, katere dolgost zamore preboriti le še
njena neukusnost. Neukusno je namreč, da —
dr. Tavčar hoče druge učiti — takta in ma-
nire. Neukusno je, da dr. Tavčar kliče na pomoč
nekdanjega šefa proti nekdanjemu koncipijentu,
ker kaj takega more biti le dokaz za revščino
stvarnih razlogov. Smešno pa je, sklicavati se
na „časnikarsko dolžnost“, ko vender poštenega
narodnega glasila ne veže dolžnost, da izpod-
kopuje narodnim shodom pomen in veljavo.
Smešno je, če dra. Tavčarja jezi, da sta dr.
Krisper in dr. Majaron na njegovo adresu po-
slala izjavo, ko vender dr. Tavčar ne taji, da je
sam skoval napad, v katerem je imenoma
navedel dra. Krisperja in dra. Majarona. Smešno
je, če se dr. Tavčar po jedni strani opravičuje,
zakaj ga ni bilo na posvetovanja za odvetniški
shod, po drugi strani pa se zaleti z izgovorom,
da bi njegovo sodelovanje ne bilo dru. Krisperju
ljubo. Presmešno je, če dr. Tavčar trdi, da so
se razgovori ljubljanskih odvetnikov nalašč skli-
cali na tako uro, ko je bil on neobhodno (?)
drugod zadržan (?). In tako se „cum gratia in
infinitum“ vrsti neukusnost s smešnostjo, kar
seveda ne izključuje, da dr. Tavčar ostane v
„duševnem ravnotežju“. Prosit! Čisto prav sta
gg. dr. Krisper in dr. Majaron že zadnjič izjavila,
da se v nadaljnjo polemiko ne mislita spuščati.

Logika in takt, ka-li? „Narod“, polemizujoč
z zadnjim „Slov. Listom“ radi odvetniškega
shoda in spirajoč dr. Tavčarja, piše: „ . . . a
vsem prizanaša kurat Koblar, samo dr. Tavčarja
je hitel sramotiti in blatiti, dasi ga ni bilo ude-
ležnika, ki bi bil ves čas ostal v dvorani. Tako
postopa poštenjak — Koblar!“ To in tako pi-
sarijo moramo pač ogorčeni zavrniti. G. kurat
Koblar ni bil na odvetniškem shodu in mu o
tem torej tudi podrobnosti ne morejo biti znane.
G. Koblar, to lahko izjavljamo, ni zapisal ni jedne
črke ne o shodu, še manj pa o dr. Tavčarju.
Akoravno za kaj drugega tudi „Narod“ nima
dokaza, je vender lopnil po g. Koblarju in mu
podtaknil nepošteno pristranost. Tako more rav-
nati jedino le „Narod“, ki v isti številki razglaša
kakor dogmo, da treba polemizovati z listom,
sam pa išče žrtev — v nedolžni osebi! To od-
govarja logiki in taktu — „Naroda!“

„Slov. Narod“ napada dra. Krisperja v
predvčerajšnji številki zopet na neslan in never-
jeten način ter mu očita, da je prelomil sklepe
odvetniškega shoda v dveh pravadah. Kakor se
nam poroča, došel je „Narodu“ obširen popravek,
ki pojasnjuje, da je g. dr. Krisper popolnoma pra-
vilno postopal. Ker danes nimamo prostora, spu-
ščati se v pravnice prepire, omenimo le obče-
znano istino, da je gosp. dru. Krisperju že prej
slovensko uradovanje bilo — pravilo. Le zna-
čilno pa je za naše razmere, da se zdaj v dra.
Krisperja zadira oni dr. Tavčar, ki se je na višje
instance zaradi tega pritoževal, ker mu sodišče
v Istri ni hotelo prevzeti nemške, v „Staats-
sprache“ pisane vloge. Odvetnik in politik, ki v
hrvatski Istri vsiljuje nemščino in zato žanje
hvalo listov à la „N. fr. Presse“ in „Tagesposte“,
— naj ne stika po pezdriju v obeh svojih kolegov!

Slovenski trgovci in trgovski pomočniki
na krov! Kakor poroča „Laibacher Zeitung“,
bode letos redni občni zbor trgovskega bolni-
škega in podpornega društva v Ljubljani dne
7. avgusta ob 10. uri dopoldne na starem stre-
lišču (ne na magistratu). Na dnevnem redu je

mej drugim: Od 109. pravih udov podpisana
vloga za dvojezično uradovanje, t. j. v slovenskem
in v nemškem jeziku. Res, zadnji čas je že, da
se uvede dvojezično uradovanje pri tem društvu,
ako pomislimo, da je sedež društva v Ljubljani,
v središču Slovenije, in da se v društvo spreje-
majo člani samo iz Kranjskega, Spodnjega Štajar-
skega, Koroškega in Primorskega. Le z dvoje-
zičnim uradovanjem zamore društvo v Ljub-
ljani napredovati in pridobiti še veliko udov,
kateri so slovenskega mišljenja. Slovenski tr-
govci in njihovi sotrudniki v Ljubljani in na
deželi, vdeležite se polnoštevilno občnega zbora
in glasujte za to! Pri glasovanju naj se strogo
pazi na glasovanje takoimenovanih Slovincem
„pravičnih“ nemških trgovcev ter naj se nam
njihovo obnašanje nemudoma sporoči, da jih
svet spozna.

Deželna pridobinska komisija za Kranjsko
je včeraj zaključila svojo prvo sezono. Pod na-
čelnštvom g. dvor. svetnika Plachkega je rešila
v petih dneh došle jej prizive zoper davčne
dolžnosti in davčne postavke ter določila tudi
svoje predloge za kontingentno komisijo.

Sestanka slovenskih abiturijentev se je
vdeležilo okoli 70 abiturijentov. Došel je tudi
zastopnik dalmatinskih Hrvatov. V torek zvečer
je bil v Sokolovi dvorani „Narodnega Doma“
komers, pri katerem je pa nedostajalo ljubljans-
kega občinstva. Sodelovala je vojaška godba,
zapelo se je nekaj pesmi, mladi govorniki pa
so govorili o svojih načrtih pri bodočem delu
za narod. Abiturijent gosp. Kranjc iz Maribora
je povedal, kako čuden vtis so napravili na
izvenkranjske vdeležnike nemški napisi v slo-
venski Ljubljani. V imenu slovenske akademične
mladine je govoril predsednik „Slovenije“ gosp.
Reisner. Tudi dr. Tavčar je povedal nekaj
naukov slovenski mladini. Pobjal je najprej mla-
deniško navdušenje. Dejal je, da stoje abituri-
jentje pred zastorom. Ko se dvigne zastor, vi-
deli bodo svet v pravi luči. Različna je lahko
ljubezen do domovine (tudi nemškutarstva?).
Dovolj je, če je človek subjektivno prepričan, da
dela za domovino, potem lahko prenaša napa-
danja. Govoril je za „svobodo“, češ da prosto
mora dihati človek, povedal pa ni, kako hoče
tudi materijelno uničiti vse tiste rojake, ki se
ne klanjajo v politiki njegovi diktatorski volji.
Dr. Kapus je obžaloval, da je mej Slovenci
mnogo odličnjakov, ki ne podpirajo slovenskih
akademiških društev. (Klici: Frakarji!) V sredo
so imeli abiturijentje zborovanje. Zborovanju je
predsedoval abiturijent Prijatelj. Govorniki
so navdušeno govorili o potrebah Slovincem ter
kazali pota, katera naj nastopi slovenska
mladina. Povdarjalo se je mej drugim, naj med
počitnicami dijaštvo agituje, da sklepajo vsi slo-
venski občinski zastopi peticije za slovensko
vseučilišče. Zbor je izrekel udanost cesarju ter
ga prosil, naj bi pospeševal ustanovitev slo-
venske univerze. Pri popoldanskem banketu
se je poslala brzojavka biskupu Strossma-
yerju, ki se je takoj zahvalil. Zvečer je bila
beseda in ples s sodelovanjem vojaške godbe.
Tu nas je razveselila še najbolj knjiga: „Na raz-
stanku“, katera se je prodajala pri blagajnici.
Spisala jo je petorica osmošolcev. Pesnik Ale-
ksandrov je zastopan tu z 22. pesmicami; Do-
minik Puc je priobčil 10 lepih silhuet, Feodor
Sokol ima 11 pesmic; Ivan Prijatelj večjo povest
„Brez vesla“; Jakob Voljč 6 pesmic, Frančišek
Grivec pa večjo razpravo „Ruski realizem in
njega glavni zastopniki“. Prolog je pri besedi
govoril gosp. abiturijent Prijatelj.

Nedeljski počitek so upeljali v Ljubljani
trgovci z norimberškim in galanterijskem bla-
gom in sicer za sedaj do 15. septembra. Čas bi
že bil, da bi ta človekoljubni korak posnemali
lastniki specerijskih prodajalnic ter svojim
uslužbencem prikrajšali vsaj nekaj ur nedeljskega
dela. Naj bise stranke zavzele za trgovske po-
močnike in pri trgovcih, kjer kupujejo, zahtevale,
da se tudi trgovskega pomočnika pusti v miru
vživati nedeljo, saj ima mej tednom dela po 13
pa tudi po 15 ur na dan. Ne zahtevajo pa pre-
več, ako žele, da naj se specerijske prodajalnice
odpirajo ob nedeljah in praznikih ob 7. uri zju-
traj in zapirajo ob 9. uri zjutraj. Ob delavnikih

naj bi se odpirale prodajalnice točno ob 7. uri zjutraj in zapirale točno ob 8. uri zvečer.

G. nadučitelj Žirovnik nam pojasnjuje, da on ni priredil obeda, kakor smo zadnjič poročali, ampak da je takoj ugovarjal g. Javoršku proti prireditvi pri nemškem gostilničarju, kar javno zabeležimo.

Deželnega poslanca g. Kajdiža pozivlje „Domoljub“, naj skoro poroča svojim volilcem.

Shod na Vrhniki bode 7. avgusta v „Rokodelskem Domu“. Priredijo ga dež. posl. gosp. Jelovšek in gg. državna poslanca dr. Krek in svetnik Vencajz. Začetek ob 3. uri popoldne.

Shodi. Shoda v Bovcu dne 24. t. m. se je udeležilo nad 2000 prebivalcev vseh občin dotičnega okraja. Shod se je izrekel za predelsko železnico, kakor tudi shod v Kobaridu, ki je bil isti dan. Celovski mestni zastop se je pa znova obrnil do ministerstva s prošnjo za železnico čez Karavanke. Kaj pa pravijo Ločani in Kranjci? — Politično društvo „Naprej“ v Celju je zborovalo 24. t. m. v Vojniku.

Pri topničarski vojašnici v Ljubljani se je vzdal sklepni kamen v četrtek 27. t. m. s primerno slovesnostjo. Unijonska družba, ki je zgradila poslopje, je priredila banket, na kateri so bili povabljeni tudi občinski svetovalci. Skupni stroški za zgradbo so znašali 515 000 gld. Na pročelju vojašnice je na prvem mestu slovenski napis.

„Čuden rodoljub je voditelj narodno-liberalne stranke na Kranjskem dr. Ivan Tavčar. Shoda slovenskih juristov, ki so zahtevali slovensko nadsodišče v Ljubljani, se ni hotel udeležiti, ampak je med shodom ostentativno igral domino v kavarni „Narodnega doma“. Sedaj po shodu pa še zmanjšuje v svojem liberalnem glasilu v javnosti ugled tega shoda ter odrekuje onim poštenim pravnikom lojalne namene, ki so si največ prizadevali, da se je uprizoril ta velevažni shod. Nam se zdi le čudno, da more tak mož, kakor je postal dr. Tavčar v zadnjem času, na Slovenskem še sploh kako ulogo igrati. Pri nobenem drugem narodu bi ne bilo to mogoče. A pri nas dr. Tavčar se še vedno uvrščuje med naše najboljše rodoljube. Da bi se nikdar ne slišala več slovenska beseda tega čudnega rodoljuba na javnih prostorih in pri zborovanjih, zato naj skrbijo vrli rodoljubi na Kranjskem. Da se na Štajarskem ne bode slišala, skrbeli bomo ob vsaki priložnosti, ki bi se mogla ponuditi“. Tako piše „Slovenski Gospodar“.

Novi železnici. Železniško ministerstvo je dalo gospodu Štefanu pl. Daubachyju v Zagrebu koncesijo za izvršitev tehničnih priprav za zgradbo normalnotirne lokalne železnice od postajališča Grobelno na progi Dunaj-Trst čez Šmarje, Slatino in Rogatec do dež. meje pri Lupinjaku. — Ljubljanski in vrhniški župan sta prosila za koncesijo na dve leti za železnico skozi Godovič, Črni Vrh in Gradišče do Ajdovščine.

Gospodarske novice. Kmetijska zadruga se je ustanovila v Cerknem na Goriškem. Iz cele občine zadruga zbira mleko, iz katerega po modernih strojih napravi razne vrste sira in surovo maslo. Sčasoma raztegne svoje delovanje. Načelnik ji je g. Vekoslav Ravnikar. — Nova hranilnica in posojilnica se je osnovala v Št. Jakobu ob Savi.

Koseskega slavnost. Prijazna lukoviška okolica na Gorenjskem bo 14. dan avgusta t. l. kraj, kjer se bosta vršili dve lepi, pomenljivi narodni slavnosti, kakeršnih ondotna okolica še ne pomni. Dopoldne odkrila se bo Ivanu Veselu Koseskemu, pesniku in buditelju slovenskemu, spominska plošča v Spodnjih Kosezah. Posrečilo se je slavnostnemu odboru pridobiti moše, katerih sodelovanje brez dvoma znatno povzdigne to slavlje. Slovesno mašo bo daroval dekan moravški in deželni poslanec preč. g. Tomo Kajdiž. Cerkevni govor je iz posebne prijaznosti prevzel prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda, dični naš g. Tomo Zupan. Slavnostni govor bo pa govoril ob hiši slavljenca priznani in priljubljeni slovenski pripovedovalec in ravnatelj gimnazijski v Novem Mestu, moravški rojak č. g. dr. Frančišek Detela. Ako še dodamo, da bo pri slavnosti sodelovalo več narodnih društev, katerih

se je nekaj vže oglasilo, nekaj se jih pa še bo, kar trdno pričakujemo, in ako še pristavimo, da bodo slavna društva in goste pričakovala in pozdravila naša dekleta v narodni noši ter trosila mej nje šopke — potem pač smemo trditi, da utegne biti Koseskega slavnost jedna naj lepših, kar se jih bo letos vršilo po slovenskem svetu. Da bo pa Koseskega slavnost tem veličastnejša, nastavilo je prostovoljno gasilno društvo brdsko na isti dan svojo desetletnico, katero bo praznovalo v Lukovici z narodno veselico, šaljivim srečkanjem in prosto zabavo. Pri obeh svečanostih bo svirala slavna kamniška mestna godba. Desetletnica brdskega gasilnega društva bo gotovo v Lukovico privabila vsa sosednja bratska društva, pa tudi brez dvoma nekaj daljnih gasilnih društev. Ako bo vreme ugodno, bo 14. avgust za Spodnje Koseze in Lukovico v resnici naroden praznik, ob katerem se bo slovenska zavest prosvedočila tako slovesno, kakor se doslej še ni v oni okolici. Rodoljubni Slovenci! Vaš smoter in cilj naj bode v 14. dan avgusta mična lukoviška okolica, vrlo pomenljiva v našem slovstvu in narodnem življenju, saj so iz nje izšli duševni naši velikani, kakor originalni dr. Jakob Zupan, dični naš pripovednik Janko Krsnik pa letošnji slavljenec Ivan Vesel Koseski, pesnik in dramitelj slovenski. Na svidenje tedaj v Spodnjih Kosezah in v Lukovici! — Ob tej priliki naj opomnimo, da je za tuje goste vožnja zveza jako ugodna. Iz Ljubljane gre vlak ob sedmih zjutraj in dojde v Domžale ob osmih, kamor bo slavnostni odbor poslal voz, da popeljejo goste na lice slavnosti. Zvečer pa gre vlak iz Domžal v Ljubljano ob deveti uri. Za fino postrežbo bo poskrbljeno v lukoviških gostilnah, zlasti pri „Slaparju“, kjer bo tudi slavnostni obed.

Prešernov spomenik. Ker se je dr. Kušar odpovedal tajništvu odbora za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik, prevzel je ta posel mestni knjigovodja gospod Fran Trdina.

Tržaškemu namestniku grofu Goëssu je podelil cesar čast tajnega svetnika.

Tržaški namestnik grof Goëss je na svojem potovanju po soški dolini nagovarjal ljudstvo, naj sili slovenske poslance, da vstopijo v goriški deželni zbor, ker, dokler deželnega zbora ne bo, tudi zaželenih cestnih poprav baje ne bo. Ta nastop je hotela ošibati „Soča“, a je bila zaplenjena. Treba bi bilo pač grofu Goëssu povedati na licu mesta v obraz, kar mu gre.

Iz Doba se nam poroča, da ondotni posestniki letos posebno hudo čutijo obilico dežja. Izstopivša voda jim je končala silno veliko mrve. V lepi, dve uri dolgi in jedno uri široki dolini je voda mrvo tako pokvarila, da še za steljo ni dobra. Posestniki se nadejajo, da bode ta zastopnika okraja, gg. poslanca Kajdiž in Pogačnik, storila korake, da se po posebni strugi odvede nadležna voda in tako pomore na noge živinoreji, jedini podpori ubogega kmeta. Pri priliki bomo o tem važnem vprašanju izpregovorili nekoliko več besedij, ker ista nadloga tare tudi Trzinca, kateri že tudi resno premišljujo, da bi bilo treba kaj storiti.

Drobne novice. V Št. Lenartu pri Mislinju so roparji zabolli v trebuh trgovca Dobovška, ker se jim je postavil po robu, ko so hoteli vlomiti v njegovo prodajalnico. — Medveda je ustrelil v šneperških gozdih princ Schönborn. Ko ga bodo nagatili, razpostavljen bode v Krej čijeji prodajalnici v Ljubljani. — Na Posavju so bile na zelniku Jakoba Pršine že 23. t. m. zelnate glave teške 2 1/2 kile. Pač zgodnje zelje! — Prašičja kuga se je pokazala v Mariboru in sosednih občinah.

V Kranju se je osnovalo v proslavo cesarjevega jubileja društvo, ki bode poklicalo v življenje in vzdrževalo godbo prostovoljne požarne brambe v Kranju. Kdaj pa dobimo Ljubljancanje svojo godbo? Menda jo bodo prej imeli v Šiški.

„Ljubljanski škofijski list“, ki je začel izhajati v slovenskem jeziku, prinaša na prvem mestu lepi nagovor, katerega je imel premilostni knezoškof dr. Jeglič do duhovščine ob svojem umeščenju v stolnici. Želeti bi bilo, da se uvedó tudi slovenske ali pa latinske duhovne

vaje za duhovnike, ker se Kranjska ne prišteva več „nemškemu bundu“. Za prilogo ima „Škofijski List“ šest števil „Zgodovinskega Zbornika“, v katerih se objavljajo zanimive latinske pesmi škofa Tomaža Hrena ter zgodovinski opis kamnogoriške in horjulske fare. Vse hvale vredno je, da se slovenski duhovniki zadnji čas navdušeno bavijo s spisovanjem zgodovine fará, in dobre so doslej priobčene drobtine, a še boljše bi bilo, ko bi osnovali opisovatelji fará mej seboj nekako zvezo, tako da bi z nabranimi podatki drug drugemu sestavke izpopolnili, preden zagledajo beli dan. Da bi to stvari jako koristilo, leži na dlani.

Narodni Kranj je dobil postreščka, ki ima na čepici samonemški napis. V Ljubljani smo take napise postrečkom že odpravili. Prav bi bilo da bi tudi v slovenskem Kranju nemško „kapo“ vrgli mej smeti.

Vremenska nesreča je hudo prizadela vasi Velesovo, Olševke, Luže, Kokra, Trata in Adergas. Dne 20. t. m. se je utrgal oblak. V trenutku je bilo vse pod vodo. Mej nalivom je padala kot orehi debela toča, ki je polja strašno opustošila.

Žalosten pogreb je bil v četrtek v Ljubljani. Pokopali so sina znane ljubljanske rodbine mladega nadporočnika Ad. pl. Gariboldija, katerega je v Sibirju na Erdeljskem umoril njegov stotnik, ker je zapeljeval stotnikovo 19letno ženo. Ko je bil stotnik na plesu, bil je pri njegovi ženi na domu. Stotnikov sluga je prišel to naznanit svojemu gospodarju. Stotnik je šel domov in videl, da so bile vedne njegove sumnje opravičene. Nadporočnika je stotnik takoj s sabljo umoril, žena je gledala ta umor, potem pa jo je mož zapodil iz hiše. Stotnik se je sam ovačil vojnemu sodišču.

Slovenci so zmagali pri občinskih volitvah v Poljčanah na Štajarskem.

Za rezerviste. Rezervisti se morejo vsled naredbe poveljništva 3. kora letošnjih vojaških vaj udeležiti s kolesi, ako so izvežbani kolesarji in imajo svoja kolesa. Odškodnine za kolesa ne dobe.

Zlato poroko dveh bratov so prvo nedeljo t. m. praznovali v Šmihelju pri Novem Mestu. Slavljenca so bili Jožef Bartolj in njegova žena Neža ter Matija Bartolj s svojo ženo Marijo. Zadnja dva sta imela devetnajst sinov in hčera.

Planinske vesti. Luško kočjo postavi „Savinjska podružnica slov. planinskega društva“ na Koritih nad Lučami. — Jubilejno kapelico sv. Cirila in Metoda začne zidati „Savinjska podružnica“ koncem tega meseca.

Nove razglednice. G. Benedik, posestnik dobroznane gostilne pri sv. Joštu, je založil lepe razglednice s sv. Jošta, g. Bonač v Ljubljani pa je izdal dvoje razglednic Ljubljane s slovenskim in nemškim pozdravom. Ne zdi se nam verjetno, da bi bil g. Bonač sam oče teh razglednic dvoživk.

Šolska poročila. Na nižji gimnaziji v Kočevju je bilo letos celih 91 učencev! Če bi kaka slovenska gimnazija imela toliko učencev, bi jo bili že davno razpustili. — Na celjski višji gimnaziji je bilo 163 Nemcev in 103 Slovencev.

Ljubljanski vodovod bodo podaljšali do kolodvora dolenskih železnic ter napeljali vodo tudi v nekatere hiše ob Karlovski cesti.

Vrhniški tamburaši imajo jutri koncert na korist Ciril-Metodovi družbi.

Deželno gledališče v Ljubljani bode letos dobilo električno razsvetljava.

V Cerkljah snujejo „Slovensko kmetijsko bralno društvo“.

Kemijsko poskuševališče „Kranjske kmetijske družbe“ se bode otvorilo v prvi polovici meseca avgusta. Zavod bode v prvem nastropju društvene hiše v Salendrovi ulici št. 3.

Narodna slavnost v Novem Mestu se je preložila na 10. in 11. septembra.

Sestanek hrvatskih krščansko-socijalnih delavcev bode 14. in 15. avgusta v Sisku. Sestanka se udeleže tudi zastopniki slovenskega delavstva.

O naših šolskih razmerah smo pričeli prinašati danes spis iz peresa vnetega rodoljuba. Članek ponatisnemo ter ga v posebni knjižici razdelimo mej narod.

Izvestje Glasbene Matice v Ljubljani v društvenem in šolskem letu 1897/8 se v prvem članku ozira na društveno petindvajsetletnico, v nadaljnjih se peča z zahvalnim potovanjem „Glasbene Matice“ na Dunaj. Na društveni glasbeni šoli v Ljubljani je podučevalo 7 učnih močij, vseh učencev je bilo 494. Glasbena šola v Novem Mestu je imela 4 učiteljske moči. Ljubljanski zbor je brojl 191 pevk in pevcev. Društvo je tekom leta priredilo tri velike koncerte, tri glasbene večere in koncert s plesom. Efektna loterija je prinesla „Glasbeni Matici“ 2900 gld. Vseh članov je 878. Vsa temeljita poročila je sestavil društveni tajnik gosp. Ivan Belè, sosebno zanimivo in pregledno je sestavljeno poročilo o dunajskih koncertih. To poročilo krasi tudi slika sodelujočih pevk in pevcev.

Najnovejše vesti.

Šentpeterčani se nam pritožujejo, da včeraj niso mogli spati, ker so nemški podčastniki grozovito „heulali“ po ulici, in to že drugič v tem tednu. Pravijo, če zažvižga kak Slovenec, je policija precej na nogah, ko tulijo Nemci pa — spi!

Za Vodmat zahtevajo „Deutsche Stimmen“ dvojezične ulične napise. — Kaj pa za Celje?!

Wolf je bil včeraj v Gradcu. Zvečer so mu tulili pred stanovanjem „Heul“. Drevi bodo pa heulali Celjani, ker pride Wolf tudi tja danes opoludne.

O premembah v ministerstvu Thunovem gre govoricca po listih. Izstopila bodeta baje kmalu ministra Wittek in Bärnreither. Minister Kallay je bil včeraj prišel v Budapešto in imel dve uri pogovor z Banffyjem. Govori se, da ima Kallay od cesarja posebna pooblastila.

Na Dunaju se snuje društvo slovanskih tehnikov. Tudi slovanski trgovski pomočniki so se zbrali v skupnem društvu.

V Gradcu si bodeta pri občinskih volitvah stali nasproti dve stranki: prusaška in avstrijska. Nemškonacionalni listi se trdno nadejajo, da bodo Prusaki z lahkoto pomleli Avstrijce.

Bismark je bil nevarno obolel, da so se Nemci bali katastrofe. Sinoči so listi prinesli novico, da zopet kadi in slastno je, četudi ima odprte noge.

Španjsko-ameriška vojna.

Ameriške ladije krožijo okoli otoka Portorike in namerava se naskok na glavno mesto St. Juan. V vojski generala Shafterja pa razsaja bolezen, nad 2000 mož je bolnih za rumeno mrzlico. Zato je verjetno, da pride do premirja, za katero je prosila Španija po francoskem poslaniku. Američani baje zahtevajo za se Portoriko, neodvisnost Kube pod ameriškim varstvom in postajo za oglje na Filipinih. V Madridu so pa še vedno zmešnjave. Zaprli so Arzaio, vodja Karlistov. Papež je čestital kraljici, da se je začela pogajati o miru.

Razne stvari.

Grozno hudodelstvo. Graški Bismarkovci so imeli v nekem logu vsajen „Bismarkov hrast“ kot sladkega oznanovalca rešitve iz avstrijskih spon. Ker je bil hrast v nevarnosti, so mu napravili dvojno močno železno ograjo in postavili čuvaja. A kaj se je zgodilo! Zadnje nedeljo so našli hrast zažagan in deblo obeljeno. Bismarkovci so priromali potem v tropah k svetemu nemškemu hrastu in žalovali okrog njega kakor prorok Jeremija nad razvalinami Jeruzalema. In zakaj? Patrijotični hrast jim je kazal zarez, ki še obstoja mej Gradcem in Berlinom in znabiti tudi, da bo Bismark kmalu umrl.

Hlad in moč imamo v slovenskih deželah letošnje poletje, na Ruskem imajo pa neznošno vročino in sušo. Pri Moskvi je pokazal dne 10. julija gorkomer 50° R. Na polju je vse sežgano od suše.

Društva.

Kranjska odvetniška zbornica je sklicana na izredno skupščino na nedeljo 6. avgusta t. l., da izvoli novega predsednika in pravnika zbornice.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bode v Ribnici v četrtek, dne 11. avgusta 1898. leta. Vspored: I. Sv. maša ob polu 10. uri v dekanijski cerkvi. II. Zborovanje ob polu 11. uri v hotelu g. Antona Arko. 1.) Prvonamestnikov nagovor. 2.) Tajnikovo poročilo. 3.) Blagajnikovo poročilo. 4.) Nadzorništva poročilo. 5.) Volitev jedne tretjine družbinega vodstva. Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. dr. Dragotin vitez Bleiweis-Trsteniški, 2. dr. Ivan Dečko, 3. Gregor Einspieler, 4. Anton Žlogar. 6.) Volitev nadzorništva (5 članov). 7.) Volitev razsodništva (5 članov). Predvečer, dne 10. avgusta t. l., naj se ob 8. uri p. n. skupščinarji in p. n. Ljubljancanje prijateljsko snidejo na vrtu gostilne gospoda Ferlinca (pri „Zvezdi“). — Pevske točke bo izvajalo družbi sv. Cirila in Metoda posebno naklonjeno slav. „Slovensko trgovsko pevsko društvo“. Dne 11. avgusta odhod iz Ljubljane z navadnim vlakom ob 6. uri 15. minut zjutraj. Po zborovanju skupni obed v hotelu gosp. Antona Arko ob polu 1. ure. Radi obeda se je udeležencem zglasiti do 10. avgusta z naslovom: Hotel Anton Arko, Ribnica, Dolenjsko. Kuvert brez vina stane 1 gld. 50 kr. Odhod iz Ribnice proti Ljubljani z navadnim vlakom ob 5. uri 59 minut zvečer.

Vspored X. skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 1. in 2. velikega srpana 1898 v Ljubljani. V proslavo 50letnega vladanja Njega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. in v praznovanje društvene desetletnice. I. V nedeljo, dne 31. malega srpana: 1.) Ob polu 6. uri popoldne: Sprejem udeležencev ter čeških in hrvaških gostov na južnem kolo-dvoru. Pozdrav gosp. predsednika „Ljubljanskega krajevnega odbora“. 2.) Po sprejemu sestanek v „Narodnem domu“. Tu zvedo zglasenci za stanovanje. 3.) Zvečer ob polu 9. uri: Častni večer s petjem in godbo, ki ga priredi „Ljubljanski krajevni odbor“ udeležencem na vrtu „Narodnega doma“. II. V ponedeljek, dne 1. velikega srpana: 1.) Ob 8. uri dopoldne: Seja upravnega odbora v mali dvorani „Narodnega doma“. Vzporod: a) Poročilo o delovanju direktorija; b) določitev poročila za delegacije; c) volitev vodstva „Šolskega muzeja“; d) nasveti in predlogi. 2.) Ob 9. uri: Pevska vaja v sobi pevskega društva „Slavec“ v I. nadstropju „Narodnega doma“. 4.) Ob 11. uri: Seja odseka „Jubilejska samopomoč“, ustanovljena v spomin 50letnega vladanja Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I. 5.) Ob 1. uri popoldne: Seja delegacije v veliki dvorani „Narodnega doma“. Dnevni red: a) Pozdrav predsednika; b) poročilo tajnika o delovanju upravnega odbora in o delovanju društev, zastopanih v „Zavezi“; c) poročilo blagajnika; d) poročilo računskih pregledovalcev; e) volitev treh pregledovalcev računov (§ 20. dr. pr.) e) poročilo 1.) tajnika, 2.) blagajnika glede „Zavezinega“ glasila; f) določitev letnih doneskov členov „Zaveze“ (§ 21. dr. pr.); g) predlog upravnega odbora glede premembe pogodbe med banko „Slavijo“ in „Zavezo“. Utemeljuje odbornik g. nadučitelj Fran Kocbek; h) določitev vzporeda za glavni zbor; i) določitev časa prihodnji (XI.) skupščini „Zaveze“ (§ 19. dr. pr.); j) nasveti in predlogi. 6.) Ob 2. uri: Glavna pevka vaja z vojaško godbo v „Sokolovi“ dvorani „Narodnega doma“. 7.) Ob 8. uri zvečer: Jubilejski koncert v proslavo 50letnega jubileja Nj. Veličanstva v veliki dvorani „Narodnega doma“. Pri koncertu sodeluje vojaška godba sl. c. in kr. pešpolka Leopold II., št. 27. III. V torek, dne 2. velikega srpana: 1.) Ob polu 7. uri zjutraj: Zajutrek v „Narodni kavarni“. 2.) Ob 8. uri: Sv. maša v stolni cerkvi sv. Nikolaja. 3.) Ob 9. uri: Otvoritev „Šolskega muzeja“, ustanovljenega v spomin in proslavo 50letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. na I. mestni deški ljudski šoli v Komenškega ulicah. 4.) Ob 10. uri dopoldne: Slavnostno zborovanje v veliki dvorani „Narodnega doma“. a) Slavnostni govor, govori gosp. Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu. b) Izročitev adrese na Nj. Veličanstvo po posebni deputaciji deželnemu predsedniku, ekscelenci baronu Heinu. c) Desetletno delovanje „Zaveze“, poročila tajnik g. Drag. Česnik, nadučitelj v Predosljah. Ostali vzporod določi delegacija. Po slavnostnem zbo-

rovanju se snide zopet delegacija. Ob 1. uri popoldne: Banket v „Sokolovi“ dvorani „Narodnega doma“. Po banketu: Ogledovanje mesta. IV. V sredo, dne 3. velikega srpana: Izlet na Bled.

Jubilejski koncert „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v proslavo petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. in v praznovanje društvene desetletnice bode v ponedeljek, dne 1. velikega srpana 1898 s sodelovanjem vojaške godbe v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani na korist učiteljskemu konviktu. Koncert vodi gosp. učitelj Leopold Potrebin. Vzporod: 1.) Fr. Gerbič: 2.) a) Slavnostni prolog, zložil in govori g. Engelbert Gangel. b) Cesarska pesem, zbor s spremljevanjem orkestra. 3.) Dr. B. Ipavec: Zavezna, zbor s spremljevanjem orkestra. 4.) B. Smetana: Zbor vaščanov iz opere „Prodana nevesta“, s spremljevanjem orkestra. Solo pojeta gdč. Mira Dev in g. Avgust Stefančič. 5.) a) A. Foerster: Domovina, b) A. Nedvéd: Vijolčin vonj, mešana zbor. 6.) a) A. Rubinstein: Koncert, b) G. Tartini: G-mol sonata, igra na vijolini g. Fran Serajnik, spremlja na klavirju gdč. Pavla Razinger. 7.) a) F. S. Vilhar; Mornar, b) R. Vrabl: Strunar, poje g. Rudolf Vrabl, spremlja na klavirju gdč. Fani Bilina. 8.) a) Fr. Gerbič: Pomladni klic, (v H. Volarič: Divja rožica, s spremljevanjem orkestra pojeta gdč. Mira Dev in gdč. Anica Lapajne. 9.) F. Stegnar: Plemstvo, v proslavo 50letnice zloženi moški zbor. Tenor solo g. Avgust Stefančič. 10.) A. Foerster: Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi, za zbor in orkester, op. 24. Soli: gdč. Mira Dev, gdč. Anica Lapajne, g. Avgust Stefančič in g. Janko Likar. Po koncertu prosta zabava in ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Cena prostorom: Sedež od I. do III. vrste à 1 gld. 50 kr.; sedeži ostalih vrst à 1 gld.; galerijski sedeži à 80 kr.; stojišča à 50 kr. Z ozirom na blagi namen se preplačila hvaležno sprejemajo.

Šol nam dajte!

Spisal D. L. Selski.

Namen posameznika kakor celega človeštva v obče je ta, da se vedno bolj in bolj dovršuje in spopolnjuje. Imamo um in pamet, prosto voljo, imamo mnogo drugih zmožnostij, lastnosti in pripomočkov, s katerimi moremo doseči svoj namen. Naša naloga je, da te dari, ki smo jih prejeli od Boga, v sebi razvijamo, popoljšujemo, da postajamo vedno popolnejši, skratka: da napredujemo.

Napredek je prepotrben za obstoj ne le pojedinca, ampak tudi celih narodov. Družabna in gospodarska zgodovina posameznih ljudij ter obča zgodovina človeška nam jasno pričata, da propada in gine posameznik, kakor tudi celi narod, ki ne napreduje.

Zakaj hvalijo ljudje stare čase, češ, da so bili veliko boljši od sedanjih? Zató, ker ne napredujejo, ko svet okrog njih napreduje. V prejšnjih časih se je živelo vse bolj preprosto, ker so bili ljudje, potrebe in pripomočki bolj preprosti. Dandanes pa so se potrebe in zahteve zelo izpremenile, a ž njimi so se predrugačili tudi pripomočki ali sredstva, s katerimi potrebam zadoščamo. Vse je napredovalo, samó preprost človek je ostal tak, kakršen je bil poprej. Ni čudo potem, da ne more tekmovati in biti kos novodobnemu razvoju, ako se sam ni nič spremenil. Krivdo svoje revščine zvrča le na slake sedanje razmere. Četudi moramo priznati, da so te v resnici mnogo krive, vendar je tudi marsikdo sam veliko kriv, ker se ne udeležuje svetovnega napredka, ker ne teče vstric, ampak zaostaja. Poglejmo samó gospodarstvo! Kar je bilo pred 25., 50. leti dobro, to je sedaj obrabljeno in zastarelo. S tistim orodjem, ki smo je rabili pred 100 leti z uspehom, ne moremo dandanes več shajati. Kar naredi mnogo ljudij z velikim trudom v dolgem času, to zvrši stroj ali mašina v nekoliko urah in veliko boljše, a i veliko cenejše. Isto velja tudi o obrtništvu, trgovstvu.

Res je to, da si vsak ne more napraviti vsega, res je pa tudi to, da dva, trije sosedje zmorejo, česar ne zmaga eden, res je, da po svojih

močeh in razmerah more kolikor toliko skoro vsakdo storiti za zboljšanje svojega stanja, ako se je česa učil in pogledal časih v kak časopis ali knjigo; saj imamo ravno Slovenci mnogo jako dobrih kmetijskih in drugih poučnih knjig. Izbiti si moramo iz glave ono nesrečno, od roda do roda se podedujoče starokopitarstvo, češ: „Kaj je treba meni učenja? Moj stari oče, moj oče sta lahko in dobro živela brez tega, in jaz tudi lahko živim!“ Žalostno je, ako človek bere, da je neki kmet na Dolenjskem vprašal svojega sosedo, ko je ta škropil z vitrijolom ¹⁾ trtno perje, na katerem je bila takó imenovana strupena rosa: „Ali misliš, da bodeš Boga premagal?“ ²⁾

In dalje! Ali ni to sploh sitno in naravnost neznosno, ako ničesar ne znaš, da, niti pisati niti čitati? Za vsako važnejšo stvar si odvisen od drugih, nobenega pisma ali pisanja ne moreš ne pisati ne čitati sam; ljudje ti lahko natvezijo, kar ti hočejo, drugi se zate podpisujejo ali ti vlečejo roko, da se podkrižaš, kakor tam otroku. Seveda radi tega vse jedno živiš, če ne dobro, pa slabo, vsaj do smrti boš gotovo živel; toda je-li to kako samostalno življenje? Ali nisi samo igrača v rokah drugih, ki delajo s teboj, kakor hočejo?

Človek je svobodno bitje, treba mu je, da samostalno misli in dela, da se zaveda samega sebe. To je pa mogoče doseči le z izobraževanjem, z omiko. Kdor se je le količkaj učil, ta se ne pokorava slepo vsemu, kar mu kdo reče ali zapove. V tem se posebno ločimo od neumne živine, ki gre, kamor hočeš ti; če te ne sluša takoj, pomagaš si z bičem. In tak revež je človek, ki sam ničesar ne ve in ne zna presojati. Stori nekaj, ne zató, ker je morebiti slučajno dobro in zanj koristno, ampak zató, ker je ta ali oni to rekel, kateremu si ne upa in ne more ugovarjati, ker nima samozavesti, ker samostalno ne misli in ne živi. Tak človek nima nikakega ponosa, nikake krepke volje, nikakega značaja. Upogneš ga, kadar hočeš in kamor hočeš, za prijazno besedo, ki mu jo privoščiš, ali za kozarec vina zataji ti vse in proda nazadnje še dušo. Le s primerno izobrazbo si bistrimo um, da vemo sami presojati, kaj je dobro in kaj ni dobro, kaj nam in bližnjiku koristi in kaj ne, kaj lahko storimo in česa ne smemo. Z izobrazbo si blažimo srce, da imamo vse ljudi brez razločka za sebi enakopravne in enakovredne, katerim je treba izkazovati ljubezen in dobrosrčnost. Z izobrazbo si krepimo voljo in utrjujemo značaj, da to, kar smo z umom spoznali za dobro in pravo, tudi v življenju izvršujemo.

Znanje nam razjasnjuje marsikako uganko in mnogo stvari, katere smo imeli poprej za nekaj nenaravnega, čudežnega. Človek vidi zvezdnato nebo nad seboj, vidi toliko različnih prikaznij na nebu in na zemlji ter sliši o raznih krajih in ljudeh, ki so na istem svetu, kakor on: ali ga ne mika, da bi se nekoliko seznanil s tem svetom, s stvarmi in bitji, ki so na njem? ali ga ne žene radovednost, da bi zvedel, zakaj je to takó in takó, kakšni ljudje in kraji so drugod, kakšna je naša zemlja sploh i. t. d.? Na vsa taka in jednaka vprašanja mu odgovarja znanost, ki mu odpira oči ter ga varuje zmot, praznih ver in vraž, katerih je, žalibog! še veliko med našim narodom.

Čim bolj spoznavamo s pomočjo znanosti ta lepo uravnani red, to skladnost in popolnost, ki vlada v svetu, tem bolj moramo občudovati roko, ki je vse to ustvarila, tem bolj povzdiguemo svojega duhá nad golo vsakdanjost, tem bolj se zavedamo veljave človeštva, radi katerega je vse to. Takó postajamo vedno popolnejši v spoznavanju in izvrševanju svoje naloge, katero imamo kot ljudje. Napredovati nam je torej treba, razvijati svojo osebnost, namreč bistrirati si um in pamet, blažiti srce, krepiti voljo, to pa se pravi z drugimi besedami: treba se nam je izobraževati.

¹⁾ Tekočina s katero škropimo bolno trtno perje, je v vodi v določenem razmerju raztopljena modra galica, bakreni ali kufrovi vitriol (to je taka ruda, kamen modre barve).

²⁾ Glej »Narodna vzgoja« str. 25. To knjigo, katero je spisal Jos. Ciperle, a izdalo in založilo Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani, toplo priporočam.

Gotovo je, to se da sicer pobijati in zvičajno tajiti, a nikakor ne pobiti in utajiti, da potrebuje dandanes vsakdo več ali manj svojemu stanu in svojim razmeram primerne omike. Znanje je velika moč, s katero premagamo marsikakega sovražnika. „Vednost je moč in imovina; nevednost slabost in najhujša potrata imovine“, pravi izvrstni naš učitelj, pisatelj dr. Janez Mencinger.

Glavno izobraževališče pa so šole.¹⁾ Rokjaki! Kdor vas odvrča od šol, kdor vam zabranjuje dobre šole, ta je vaš sovražnik, a naj bo, kdorkoli hoče. On je sovražnik vaše svobode, vaše samostojnosti in samostalnosti, vašega blagostanja, ker vas hoče imeti sužnje, ki naj bi bili slepo orodje, stroj v korist njemu. Takemu se odločno upirajte vselej in povsod!

Po številu šol, po tem, kakšne so šole, ali jih ljudstvo pridno obiskuje ali zanikerno, dalje po tem, koliko država, dežela žrtvuje za šolstvo, sodimo izobrazbo, napredek in moč držav, dežel, narodov.

Naša država je v šolstvu še precej zadaj za Francijo, Anglijo in Nemčijo, zato smo pa tudi v drugih rečeh zadnji; vsako stvar imajo drugod poprej, potem pridemo še-le mi do nje.

Ako primerjamo sedaj v Avstriji sami one dežele, v katerih je mnogo šol in kjer se ljudje sploh pridno izobrazujejo, n. pr. na Češkem, Moravskem, v Šleziji, tedaj vidimo, da cvete tam obrt, trgovina, poljedelstvo, da vlada primerno blagostanje; nasprotno pa gospodarijo revščina in slabe razmere v onih deželah, koder je malo šol in koder se zanemarija ljudska izobrazba, recimo v Istriji, Dalmaciji, Bukovini in Galiciji.²⁾ Zlasti v Galiciji je grozna beda, v tisti Galiciji, kjer 1100 občin nima nobene šole, a 400 šol je zaprtih, ker nimajo učiteljev, kjer 600.000 za šolo godnih otrok ne hodi v šolo, tako da je mej 100 ljudmi še vedno 70 takih, ki ne znajo ne čitati ne pisati.³⁾

Kakšno je torej naše šolstvo?

Z vso pravico lahko rečemo, da deli naša vlada z dvojno mero: za Nemce ima vedno od prto srce in polne roke, nam Slovanom in sploh nenemškimi narodom pa meče drobtinice. Le Italijani uživajo poleg Nemcev milost, ker se jih vlada boji, nas pa nič, ker ve, da smo krotka jagnjeta, da ropotamo le takrat, kadar nas nihče ne sliši; ko pa napoči odločilna doba, stisnemo se v kot ter gremo ponižno glodat kosti, ki so drugim ostale.

Kakó smo v šolstvu prikrajšani nenemški narodi, zlasti pa mi Slovenci, nam jasno pričajo številke, s katerimi hočem dokazati svojo trditev. Začnimo z visokimi šolami!

V naši državi je 8,461,580 Nemcev, in ti imajo pet vseučilišč ali univerz ⁴⁾ ter štiri tehnike ⁵⁾; 1,411,892 Slovanov pa ima le tri vseučilišča in dve tehniki, in sicer 5,472,871 Čehov ima samó jedno univerzo in jedno tehniko, 3,719,232 Poljakov

¹⁾ Šole so male, nižje ali ljudske šole, h katerim pristevamo tudi takó imenovane meščanske, ki se nahajajo po mestih ter so namenjene v prvi vrsti onim meščanskim otrokom, ki ne mislijo potem hoditi še dalje v šolo, zato je pa tudi pouk v meščanskih šolah obširnej, nego v navadnih ljudskih šolah; srednje šole, to so gimnazije, realke, učiteljska; visoke šole, to so univerze ali vseučilišča, tehnike in nekatere druge. Natančneje razložim srednje in visoke šole pozneje.

²⁾ Nekoliko pregleda v primerjanje:

	Na 10,000 prebivalcev pride ljudskih šol	Izmed 100 otrok, ki bi morali hoditi v šolo, jih v resnici hodi
Na Češkem	9.1	98.5
Na Moravskem	10.1	97.9
V Šleziji	8.7	98.6
V Dalmaciji	6.1	88.4
Na Primorskem	5.9	72.2
V Galiciji	5.6	65.6
V Bukovini	5.1	62.7

³⁾ Žalostnih galiških razmer so krivi Židje ter vladajoča stranka poljskih plemenitašev, ki ljudstvo izsesavajo, a dobro vedo, da bi njih gospodstvu odklenalo, ako bi bil narod zavednejši in izobraženejši; zato mu pa odtegujejo omiko. V Galiciji živi kmet pravo pasje življenje, na tisoče in tisoče se jih izseljuje v Ameriko, da jih že nimajo kam dejati in bi se jih že radi odkružali.

⁴⁾ Vseučilišča ali univerze so one visoke šole, na katerih se izobrazujejo dijaki za profesorje, zdravnike, advokate i. t. d.

⁵⁾ Tehnike so visoke šole, na katerih se učijo v prvi vrsti za inženere.

ima dve univerzi in jedno tehniko, mej tem ko 3,105,221 Rusinov in 1,176,672 Slovencev nima nobene visoke šole! Rusinom se pri tem vsaj na univerzah v Črnovicah (v Bukovini) in v Lvovu (Lemberg v Galiciji) nekaj predmetov razlaga v rusinskem jeziku, a mi Slovenci nimamo nič, kar se pravi nič; zató pa ima seveda 675,305 Lahov pravico, da se nekateri predmeti v Inomostu (Inšpruk na Tirolskem) poučujejo v laškem jeziku in da morejo dijaki v Inomostu in v Gradcu (!) delati izpite ali skušnje v laščini namesto v nemščini!

(Dalje prihodnjič.)

Someščani!

Dne 31. t. m. ter 1. in 2. avgusta bode v Ljubljani shod slovenskih učiteljev s Kranjskega, Štajarskega, Koroškega in Primorskega. Nad tri sto vdeležnikov prijavljenih je pripravljavalnemu odboru že sedaj; pričakovati pa jih je veliko več. Poleg slovenskih učiteljev bodo se shoda udeležili tudi odposlanci češkega in hrvatskega učiteljstva.

Ker je ta shod sklican iz patrijotičnega namena in ker je naše učiteljstvo pridobilo si neprecenljivih zaslug za prosvetljenje in duševni napredek naroda, dolžnost nam je, da pokažemo, kako dragi in mili gostje nam bodo pripadniki tega stanu.

Mestna občina bode v dokaz teh čutil okrasila svoja poslopja s zastavami, od Vas, častiti someščanje, pa pričakujem, da boste storili isto.

V Ljubljani, dne 25. julija 1898.

Župan:

Ivan Hribar l. r.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

18 (12-5)

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Zoper slabokrvnost

Železnato vino

kemične analize

odličnih strokovnjakov

kateri so v

železnatem vinu

lekarja

Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek. (1)

To vino je kaj dobro za slabokrvne, neryozne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, slohe (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Svarilo! P. n. občinstvo se opozarja, da se v trgovino na brezvesten način spravlja China-železnato vino, katero nima ni trahice železa v sebi ter je s košeniljo pobarvano. Tako vino nima nobene zdravilne veljave, pa ga tudi košeniljina primes ne stori za djetetično sredstvo.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprimestejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

== Cene nizke. == 8 (52-21)

Prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom priporoča podpisani

svoje lepe izdelke cerkvenih posod in orodja.

Že izgotovljene reči, katerih imam veliko v zalogi, n. pr.: več monštranc, kelihov, svečnikov, kandelabrov, lestencev itd., prodam 20%, nižje od prejšnje cene.

Vsako novo naročilo ali popravilo, pozlačenje, posrebranje, poniklanje itd. se bode zanesljivo dobro in v kratkem času izvršilo. 49 (30-6)

Proračune in načrte naredim brezplačno. — Na ogled pošljem izgotovljene izdelke franco.

Z največjim spoštovanjem

Leop. Tratnik,

pasar-srebrar,

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 27.

Ivan Kregar,

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode,
v Ljubljani, Poljanska cesta št. 8, poleg
Alojzjevišča,

priporoča se preč. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in podpirateljem domače umetnosti v najnatančnejše izdelovanje

monštranc, ciborijev, kelihov, tabernakljev, svečnikov, lestencev,

križev *ua.* 20 (11)

iz najboljših kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni.

„Slovenski List“ se prodaja v Štefeti in Podrekarjevi prodajalnici na sv. Jakoba trgu. Posamezne številke so po 8 kr.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak

v Ljubljani, Rožne ulice št. 5

26 (25-17) izvršuje po najnižjih cenah

sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se posebej za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

VIZITNICE J. Blasnikova tiskarna.

priporoča

Čamara

(surka),

71 (3-3)

slovanska narodna salonska noša.

Čamare izdelujeta v Ljubljani po najnižji ceni

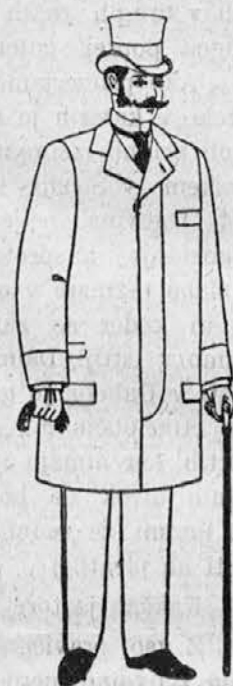
Fran Dekval, krojaški mojster, Hrenove ulice št. 3 in

Fran Pavšner, krojaški mojster, Vodnikov trg št. 4.

Spone za čamare dobijo se jedino le v modni in perilni trgovini

Maksa Armiča, Sv. Petra cesta št. 4.

Ravno tako se tudi tu dobi volnena in svilena (atlas) podloga za čamare.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

46 (6-4) priporočata

svojo bogato zalogo
izgotovljenih oblek
za gospode, dečke
in otroke, kakor tudi
najnovejše v kon-
fekciji za dame.

Ilustrovani ceniki razpošiljajo se
zastonj in poštne prosto.

Kave ni treba doma žgati!

Pred kratkim ustanovljena

„Delniška družba za žganje kave na Reki“

preskrbela je svoje podjetje za žganje kave s posebnim patentovanim izvajanjem, katero opravičeno uživa „svetovno slavo“, kar je iz dveh nastopno navedenih vzrokov razvidno:

Prvič:

ostanejo kavi

vs

neprecenljivi

sestavni deli

neskrčeni in

drugič:

pridobi kava,

po tem načinu

žgana, v

velikanski meri

na okusu,

katera svojstva jej tudi ostanejo, ako dalje časa leži.

Več izjav najslavitejših kemikov potrjuje zgoraj navedene trditve, o katerih istinitosti se lahko vsaka hišna gospodinja sama prepriča, ako jo kupi za poskušnjo.

Priporočamo troje finih, izbranih in priljubljenih vrst:

Portoriko kilo gl. 2.20,

Java „ „ 1.80, 75 (12-1)

San Paolo „ „ 1.60.

Jeglič & Leskovic

Jurčičev (Prešernov) trg št. 1.

Važno za vsako hišno gospodinjjo!

Prva največja kranjska tvrdka.

Fran Primožič,

jermenar in sedlar

Sv. Petra cesta št. 34

Ljubljana,

priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v vsakoršno

izdelovanje jermenarskih in sedlarskih proizvodov,

katera okusno, trpežno in ceno izvršuje.

Ravno tam je velika zaloga različnih konjskih oprem za vožnjo in jezo itd. — Izdelovanje jermen za stroje mlina in zvonove. 74 (10-2)

Poprave se dobro in po ceni izvršujejo.

Zunanja naročila se vestno in točno izpolnjujejo.

I. avstrijski zavarovalni zavod za vojno službo
na Dunaju, I., Goldschmidgasse št. 10.

Čast nam je sporočiti, da smo svojo

generalno agenturo za Koroško in Kranjsko

73 (3-2)

izročili gospodu

Franu Drenik-u

(koncesijonovani zavarovalni bureau)

v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 3.

Ravnateljstvo.

Agenture se ustanove v vseh pokrajinah.

Prospekti se razpošiljajo gratis in franco.